

der veroorzakende natuur, in de veroorzaakte werken zonder God.

En de tweede dwaling is die van het Pantheïsme dat de „werkende natuur“ vereenzelvigt met God; haar maakt tot de onzichtbare zijde van den in de gewrochte natuur zichtbaren God en dan geen andere oorzaak kent, dan die dezer werkende krachten. Men spreekt dan, en wel in gansch anderen zin dan zij, die Calvijn bestrijdt, het ooit hebben bedoeld, van God of de natuur.

En nu is het juist de Gereformeerde belijdenis, die deze tweerlei dwaling afsnijdt. Onze belijdenis van Gods Voorzienigheid, als Zijn „eeuwige en alomtegenwoordige kracht“, waardoor Hij in alle ding de Werker is en dus geen natuurkracht werkt en wrocht, zonder de inwerking en medewerking des Heeren.

Maar ook onze belijdenis van God den Schepper, die niet slechts de natuurdingen schiep, maar ook hun krachten, en die als de „eerste Oorzaak“ in en door die geschapen krachten als „de tweede oorzaken“, werkt en ze werken doet.

Onze God is de alomtegenwoordige, maar Hij woont ook in de hoogte en in het heilige.

„Hij d' Opperheer, die zijn gedachten stoel op starren sticht, en grondvest op de wolken“.

„De Satan voer in Judas“.

En de satan voer in Judas, die toegenaamd was Iscariot, zijnde uit het getal der twaalfen. Luk. 22: 3.

Ook bij Judas komt men het verst, zoo men zijn gruwel zonder weerga mensche-lijk en zielkundig poogt te doorzien.

Dat Judas opzettelijk den Heiland der wereld in den dood heeft willen storten, blijkt uit niets. Eer doet wat van „zijn be-rouw“ geboekt staat, het tegendeel vermoeden. In dat bericht toch staat, dat hij, ziende dat Jezus veroordeeld was, berouw heeft gehad, en bekend heeft: „Ik heb gezondigd, verradende het onschuldig bloed.“ Zoo immers spreekt niet iemand, wien het er juist om te doen was, een onschuldige in het verderf te storten.

Ook wat gemeid wordt, „dat satan in zijn hart voer“, wijst niet noodzakelijk op zulk een rauwen toelag.

Satan werkt listiglijk. De slang nu was listiger, zegt Genesis, dan al het gedierte des velds. Niet het ruwe, veelmeer het sluwe is het terrein waarop hij meester is; en dan juist heeft Satan hier zijn onheilig meesterstuk volvoerd, niet zoo hij in Judas ruwe moordzucht deed opkomen, maar zoo hij in zijn bedorven hart een weefsel van misleidende gedachten wist te spannen, waarin Judas' ziel geheel verstrikt raakte. Dat er staat: „Satan voer in Judas“ wijst op iets buitengewoons. Anders werkt, satan wel op het hart, verzoekt hij ons, of poogt hij als een briessche leeuw ons te ver-sinden; maar hier staat dat hij in Judas voer, d. w. z. Judas hart geheel bezette, er zijn troon in opsloeg, en zich als met Judas vereenzelvigde. En juist dit reeds doet vermoeden, dat Judas tot zijn gruwel daad is gekomen door het toegeven aan misleidende gedachten.

Men zegge daarom nooit, dat Judas een slachtoffer van satan is geworden. Slachtoffers maakt satan niet. Wie satan's wil doet, wil het satanische, en draagt deswege zelf voor wat hij doet de volle verantwoordelijkheid. Vandaar, dat in wat Jezus over Judas zei, wel nog mededogen, wel nog deernis met den verworpen nakint, maar toch zonder dat het oordeel ook maar eenigszins verzwakt wordt. Het blijft een uet u. „Wee den mensch door wien de Zoon des menschen verraden wordt.“

Dit spreekt toch vanzelf: Satan had nooit zijn wil van Judas kunnen hebben, indien niet in Judas hart juist al die giftige draden voorhanden waren geweest, waaruit hij zijn listig weefsel om zijn ziel zou spannen.

Judas had aanvankelijk een voor indrukken vatbaar gemoed gehad. Hij had be-hoort tot de weinigen, die zich van meet af bij Jezus aansloten, en onder die weinigen trad ook hij zoózeer op den voorgrond, dat Jezus hem opnam in den kring van zijn twaalf getrouwen. In dien kring is hij gebleven, en zelfs op het laatst had hij de overige discipelen nog zoo weinig kwaad vermoeden gewekt, dat op Jezus zeggen: „een uit u zal mij verraden“ niemand op Judas aanloof of Judas aanwees, maar ze allen riepen: wie is het Heere?

Ook was Judas geweest onder de twaalfen, die Jezus uitzond om in alle steden en vlekken van Palestina rond te gaan, en hem als den Messias aan te kondigen; en ook hij heeft toen in Jezus naam den kran-ken de handen opgelegd en ze genezen, en betuigd dat ook de booze geesten hem onderworpen waren.

Dat hem de geldduivel van Jezus' kring werd toevertrouwd, was aanvankelijk een blijk van vertrouwen. En al is van achte-ren uitgekomen, dat die beurs hem tot een verleiding werd, en dat hij er uit stal, — laat de hand in eigen boezem steken, wie, zelf om geld verlegen, ander geld beheerd heeft, en vraag hoe dikwijls dan niet de zonde, al was het slechts van tijdelijke on-eerlijkheid, voor de deur van het hart lag.

Ook is, al stond het verraad stellig met Judas' geldzucht in verband, de som van 30 zilverstukken, zelfs berekend naar de waarde van den standaard dien dagen, geen bedrag groot genoeg, om er zulk een gruwel voor over te hebben, indien men gelijk Judas dusver van alle openbare misdaad vrij bleef.

Veeler mag dan ook worden vermoed, dat de valstrik, waarin satan Judas ving, de twijfel van zijn hart aan de echtheid

van Jezus Messiaschap was. Wat reeds bij de andere discipelen telkens op den voorgrond treedt, dat ze de oprichting van een aardsch koninkrijk verwachten, en zich inbeelden, dat in dit aardsche koninkrijk hun hooge eere bereid was, moet natuurlijk op een hart als dat van Judas nog veel sterker dan op de anderen gewerkt hebben. En dat Koninkrijk kwam niet. Jezus draalde hem te lang. En nu Jezus de plaats van zijn werkzaamheid naar Jerusa-lem had overgebracht, en hij hoopte dat het nu komen zou, merkte hij juist omge-keerd, dat er nu sprake was niet van ver-heerheid en eere, maar integendeel van verneder-ing, van lijden, van smart.

Is het zoo onbegrijpelijk, dat dit in Judas hart den twijfel hand over hand heeft doen toenemen, en is het zoo onmogelijk, dat hij toen, onder satans inblazing, ge-dacht heeft: Van tweeën één: Of Jezus is de echte Messias, en als ik hem dan over-lever, zal hij plotseling zijn macht toonen; dan zal niemand hem iets doen kunnen; en zal dit juist het middel zijn, om hem te noodzaken dat hij niet langer toev, maar onverwijd zijn grootheid openbaar. Of wel... Jezus is de echte Messias niet, en dan wat nood? Dien ik dan overlever, is niet de Messias, maar een... misleider! Echt satanisch zelfoverleg! Maar immers satan was in hem gevaren.

Zoo iets nu was alleen bij een diep-bedorven hart denkbaar. Twijfel op zichzelf was mogelijk. Het volle doordringen tot de Goddelijke waardij van den Christus eischt een geestelijke geloofspanning, die op meer dan één oogblik ook voor de andere discipelen te sterk bleek. Maar ook Judas was dan toch drie jaar lang getuige geweest van wat Jezus zoo heerlijk sprak, en zoo wonderbaar deed. Hij was dan toch drie jaren lang onder de macht van Jezus' geheel eenige persoonlijkheid geweest. En onder dien invloed moest elk onbedorven hart dan toch persoonlijk door de innigste liefde en aanhankelijkheid, aan den persoon van den Meester verbonden zijn, met den diepsten eerbied over hem vervuld zijn, en, al stond die Meester nog vaak als een raadsel voor hem, geen andere betuiging hem mogelijk zijn, dan om als wie ook de hand aan dien Jezus dorst slaan, zijn leven voor hem te stellen.

En dat Judas over dat alles heenkwam, dat hij van Jezus los raakte, zijn liefde voor Jezus verloor, zijn diepen eerbied voor hem aflegde, en nu, koel berekenend, Jezus' beschouwen ging als een interessant per-son, met wien hij zijn spel zou gaan spelen, dat, verriede hoe diep Judas gezonken was; daardoor heeft hij zijn hart voor het heilige toegesloten; en daardoor is hij ten slotte er toe gekomen, in zijn arglist, niet zijn spel, maar het vreeselijk spel van satan te spelen, en het zwartst verraad te plegen aan den Heiland der wereld.

Aldus zielkundig beschouwd, komt de gruwel van Judas nader aan ons eigen hart. Zien we niet anders in hem dan den laag-hartige, die om 30 zilverstukken te winnen, Jezus in den dood overgaf, dan zegt hij tot ons hart niets; want dit staat wel vast, tot zoo iets zou, voor ons eigen besef, geen onzer ooit in staat zijn. Voor geen 30, voor geen 300, en voor geen 3000 zilver-stukken.

Dan gruwen we van Judas en gaan zelven vrij uit.

Pogen we daarentegen zielkundig in Judas' gemoedstoestand in te dringen, dan komt de zaak heel anders te staan, en beginnen we bang te worden voor ons eigen hart.

Dan toch komt het aan op onze inner-lijke overleggingen, op den twijfel, die in onze ziel rijst, op de geloofsonzekerheden waaraan we toegeven, en op den valschen stand, waarin zoo menigen door die over-leggingen tegenover Jezus wordt gebracht. Ja, dan gaat er van Judas' verraad een roepstem uit, die door heel ons leven heendringt, om ons te waarschuwen voor de strikken van satan.

Nog zoo telkens verkeerden we onder den valschen indruk, alsof, zoo we lezen van een moord, een roof, een echtbreuk, dat de eigenlijke zonden zijn, die beslissen; en omdat wij ons daarvan vrij weten, verheft dan het hart zich, en waant vrij uit te gaan, ja, hoort men anders vrome menschen soms klagen, dat het eigenlijke diepe zon-debesef hun ontbreekt.

Doch laat nu het oog uwer ziel er voor opengaan, hoe de innerlijke overleggingen, de valsche beschouwingen, de verharding van uw natuurlijke gevoel, uw gemis aan liefde en geloof, het ontbreken in u van den diepen eerbied voor het heilige, uw hart tot een geopende werkplaats voor satan maken, en hoeveel dingen bestaan er dan niet in uw leven, waarin zij van nabij betrokken waart, en waarin op allerlei wijs, dat God het zag, zwaarlijk gezondigd is, zonder dat ge den gruwel, die er in school, ook maar van verre hadt vermoed.

Kan satan met wat in uw hart schuilt, iets uitvoeren voor zijn koninkrijk en tegen het Koninkrijk van God? En zoo ja, ge-looft ge dan niet, dat hij het telkens doet, ook zonder dat ge er van verre aan denkt? Op onderzoek van uw hart komt het dus aan.

Satan kon niet in Johannes, niet in Jacobus, niet in Thomas varen. Hij kon alleen varen in het hart van Judas, omdat alleen in Judas hart gereed lag, al wat hij noodig had om zijn listigen gruwel te vol-cinden.

Hij kon dit niet drie jaren vroeger. Toen was ook het hart van Judas voor hem nog niet genoeg toebereid.

Nu wel, nu eerst. Nu was in dat be-dorven hart alles voorhanden wat hij noodig had, om het verraad te voltrekken. Nu lagen al de draden voor zijn weefsel er in gereed.

En daarom keur, onderzoek uw eigen hart.

Ook uw hart heeft een inhoud. In dat hart schuilen overleggingen, kruipen en sluipen wanbegerten, woeien allerlei zon-den. En wee u, zoo ge dit alles rustig voort laat broeden.

Zuiver, reinig uw hart, wil zeggen dat ge die overleggingen en opwerpselen zult tegengaan, en met Gods hulpe zult uit-zweren en uitbannen, opdat satan er zijn slag niet mee sla.

Meer nog. Ge zult niet alleen die booze opwerpselen en overleggingen en ver-zinningen uitbannen. De tempel van uw hart mag niet leeg blijven. Denk aan wat Jezus zei van die zeven geesten die in het leeg huis slopen, zoodat het laatste van dien mensch erger werd dan zijn eerste.

Vervuld moet uw hart worden met heilig gereedschap, met heilig sieraad, met krachten des koninkrijks, met heilige in-vloeden van uw God.

Want dit is de gestelling: In het be-dorven hart van Judas voer satan, en in het geheiligde hart der andere discipelen daalde op den Pinksterdag de Heilige Geest neder.

Uw hart een tempel des Heeren, wil zeggen dat satan er niet bij u in kan.

Voor Kootwijk's Scholen.

In hartelijken dank ontvangen: Locaal Comité Harlingen, van den heer P. D. de R. f. 2.50; van den heer D. Boer Jr. te Harlingen f. 1; van den heer S. v. d. Brug te Woudend, Unieff. f. 1; van N. N. te Middelburg f. 1.

Vriendelijk verzoeken wij onze scholen te bedenken.

D. HULLEMAN,

Kootwijk.

Penningsmeester.

GENERALE SYNODE

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland TE ARNHEM.

Vrijdag 29 Augustus, des voormiddags.

Drie en twintigste zitting.

De praeses opent met het laten zingen van psalm 105: 5, het lezen van psalm 60 en met gebed.

Het lezen der notulen geeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

De opleiding wordt nu weer aan de orde gesteld.

Op een paar artikelen, gisteren ten deele of geheel aangehouden, komt de vergadering nu allereerst terug. Art. 15 wordt in den ouden vorm hersteld, terwijl bij art. 18 over de plaats van vestiging nog eenige discussie plaats heeft. Een voorstel van Br. Ingwersen om hiervoor deputaten aan te wijzen, wordt afgewezen, terwijl aangenomen wordt als plaats van vestiging voor de met de theologische faculteit vereenigde school 's Gravenhage.

Voor nu de eindstemming plaats heeft, legt Ds. Bos namens hem en anderen, die met hem voor zijn voorstel waren, de volgende verklaring af:

Verklaring:

Wij ondergetekenden, leden en adviseerende leden der Generale Synode, achten ons voor den Heere en voor de Kerken verplicht, tot moti-vering van onze stem bij deze eindstemming, te verklaren:

dat wij niet kunnen stemmen voor het voor-stel Bavinck c.s., omdat dit voorstel, naar onze overtuiging, niet in overeenstemming is met het door alle vereenigde kerken in 1891 ge-aanvaarde beding betreffende een „eigene in-richting ter opleiding voor den dienst des Woords“ en tevens niet voldoende rekent met het recht, de vrijheid en den vrede der kerken, en dat wij derhalve ook niet op ons kunnen nemen de medeverantwoordelijkheid voor dit voorstel, als het, onverhoopt, besluit mocht worden.

Wij verzoeken opneming van deze onze verklaring in de Acta der Synode.

Arnhem, 29 Aug. 1902.

(w.g.) T. Bos, v. d. m.
W. Bosch, v. d. m.
L. Bouma, v. d. m.
G. Branderhorst Johan, ouderling.
H. Eleveld, ouderling.
G. Elzenga, v. d. m.
M. de Jonge, ouderling.
M. de Leeuw, ouderling.
A. Littooy, v. d. m.
H. Scholten, v. d. m.
L. Smilde, v. d. m.
K. E. van der Veen, ouderling.
K. E. van der Vegt, ouderling.
M. Velthuis, ouderling.
J. Westerhuis, v. d. m.
L. Lindeboom, Hoogl. a/d Theol. Sch.
M. Noordzij.

Daarop wordt door Ds. J. van Andel namens hen die met het voorstel Bavinck c.s. meegaan, een ernstige toespraak gehouden, tot antwoord op de voorgelezen verklaring van Ds. Bos c.s. en ter verklaring van het door hem ingenomen standpunt.

Br. v. Andel betreurt het zeer, dat de dingen liepen, zooals zij nu gelopen zijn. In het laatste voorstel van Bavinck c.s. was nog veel meer toegegeven, dan in het bekende concept-con-tract. Voor den Heere en de Kerken wordt dit uitgesproken en er was zeer gehoopt en ook aanvaardig verwacht, dat allen het nu eens zouden zijn; doch helaas, het heeft zoo niet mogen zijn. De verantwoordelijkheid voor wie nu nog bezwaar maakten, is metterdaad groot. Heffe echter ieder, waar nu de eindstemming plaats hebben, de ziel op tot God, om van Hem te bidden of Hij ons, waar verschil is van gevoelen, bij de eenheid des harten beware.

Ds. van Schelven leest daarna, ter motivering van zijne stem, de volgende verklaring: „Ondergetekende, geplaatst voor de keuze tusschen het voorstel Bos c.s. en het voorstel Bavinck c.s., meent onder de tegenwoordige omstandigheden te moeten stemmen voor het voorstel Bavinck c.s., doch met het bepaalde voorbehoud, dat hij daarmede niet geacht wil worden te laten varen zijne besliste bezwaren, met name tegen de regeling van artikel 5 en de verklaring in artikel 6.

(w. g.) B. VAN SCHELVEN.

29 Augustus 1902.

Al nu wordt gestemd. Het voorstel Bos c.s. wordt verworpen: 25 tegen 15 voor.

Het voorstel Bavinck c.s. wordt aangenomen: 25 voor; 15 tegen.

De Praeses vraagt nu aan Ds. Bos of hij en de zijnen zich met het gevoelen der meerderheid „conformeren“ kunnen. Ds. Bos antwoordt daarop voor zich zelf in eenigszins min duidelijke, doch ontkennende zin.

Daarna leest Ds. v. Andel de volgende motie: De Synode, hoewel oordeelende, dat in het aangenomen Concept contract de oplossing ge-legen is van de bestaande gedeeltheit in zake de opleiding tot den dienst des Woords, in overeenstemming met de wenschen der meeste provinciale Synoden;

en betreurende de houding, door een aantal Broeders tegenover deze poging aangenomen, terwijl toch het door de Synode aangenomen voorstel evenzeer voldoet aan de voorwaarden, waarop in 1892 de Vereeniging der kerken is aangegaan, als het hunnerzijds ingediende voor-stel;

acht het in de gegeven omstandigheden toch niet raadzaam, de bedoelde Vereeniging van de Theol. School en de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit reeds nu tot stand te brengen; terwijl zij de verantwoordelijkheid voor dit uitstel, dat niet bevorderlijk is voor de rust en den vrede der kerken, laat aan de Broeders, die in dit vergelijk niet zijn getreden.

Prof. Lindeboom spreekt daarna uit, mede ten antwoord op de vraag van den Praeses, dat hij niet meegaat, als men het aangenomen voor-stel uitvoeren wil. Hij betreurt dat het zoo liep; betreurt niet minder de ingediende motie; die is hem zeer pijnlijk: een soort „knotslag“ zelfs.

Prof. Noordzij betreurt ook den gang van zaken. Met de motie is hij echter ook niet eens. Er had in moeten staan: „niet „de Synode oordeelende enz.“, maar: „de meerderheid, naar haar oordeel enz.“

Ds. Bos sluit zich daarbij in hoofdzaak aan. Hij wil wijziging van de motie.

Nog enkele broeders voeren het woord: Ds. Westerhuis, Dr. van Goor, Ds. Littooy, Ds. Notten, Ds. Elzenga, Ds. Scholten, Ds. van Lummel, Ds. van Schelven en Prof. Rutgers. Bij het aanbreken van de pauze duurt de discussie nog voort.

Vrijdag 29 Augustus, des namiddags.

Vierentwintigste zitting.

De Praeses laat zingen Ps. 20: 1, waarna de discussie over de motie-van Andel wordt voort-gezet.

Vooraf wordt nog besloten, Maandagavond half acht uur een avondzitting te houden, om zoo mogelijk de volgende week klaar te kunnen komen.

Alsnoog voeren het woord Ds. Elzenga, Ds. Littooy, br. Elshout, Ds. Bos, Prof. Rutgers en Ds. van Schelven.

De laatste doet het volgende voorstel:

„Ondergetekende, betreurende de houding door een aantal broeders aangenomen tegenover de poging, ook ditmaal wederom gedaan, een regeling te treffen om aan de bestaande gedeeltheit in zake de opleiding tot den dienst des Woords, in overeenstemming met de wenschen der meeste prov. Synoden, een einde te maken, en de verantwoordelijkheid voor de gevolgen, die uit niet-doorvoering van dezen voorslag zullen kunnen voortvloeien, voor rekening der broeders latende, stelt de Gen. Synode voor, aldus te besluiten:

„De Gen. Synode, lettende op den gang van zaken, lettende op het oordeel der meeste prov. Synoden om, zelfs indien een voorslag goed werd gekeurd, niet tot uitvoering over te gaan, zoo daaruit schadelijke gevolgen voor de rust en den vrede der kerken zouden kunnen voort-vloeien, acht het niet raadzaam, in de gegeven omstandigheden de vereeniging van de Theol. School met de Theol. Faculteit der Vrije Uni-versiteit tot stand te brengen.“

Ook Dr. van Goor dient een voorstel in van den volgende inhoud: „De Synode benoeme een commissie, om haar nog staande deze Synode te adviseeren over de noodige maatregelen, te nemen ten einde de uitvoering van het genomen besluit in zake de eenheid van opleiding voor te be-reiden.“

De onderscheidene voorstellen komen nu in stemming, allereerst dat van Dr. van Goor. Het wordt verworpen met 29 tegen 11 stemmen.

Het voorstel van Ds. van Schelven wordt daarna aangenomen met 23 tegen 17 stemmen.

Door deze beslissing komt het voorstel van Andel niet meer in stemming.

Ds. Mulder rapporteert namens de com-missie van praedivies over het rapport van de Deputaten der vorige Synode op art. XIII der Kerkenorde van 1891, enz.

Uit dit rapport blijkt, dat de Broeders hun zaak ernstig opgevat en goed behartigd hebben. De commissie stelt voor, bedoeld rapport op te nemen in de acta deze Synode en Deputaten dank te zeggen voor hun arbeid. Deze con-clusie wordt unaniem aangenomen.

Dr. Hania rapporteert alnu, namens de commissie van praedivies voor de zaken der zending, bepaaldelijk ter zake van hetgeen volgt uit enkele bepalingen der aangenomen Zending-orde.

Vooreerst uit art. 2, betreffende nadere be-grenzing van de zendingsterreinen. Omdat de arbeiders in Indië tevoren niet konden gehoord worden, wordt deze zaak voor ditmaal aan de te benoemen deputaten tot de zending op-gedragen.

Daarna wordt, naar art. 4 der zendingsorde, een instructie voorgedragen en vastgesteld voor de gedeputeerden tot het examen, bij dit artikel bedoeld.

Naar art. VI wordt vastgesteld een Formulier om te bevestigen de Dienaren des Woords, afge-zonderd tot den dienst der Zending.

Voor de toepassing van Art. 12 worden eveneens eenige bepalingen voorgedragen en goedgekeurd voor den Medischen dienst, mede rakende de overdracht van het Petronella-hospitaal te Poerworedjo aan de kerk van Amsterdam.

In aansluiting bij Art. 18 wordt een instructie gearresteerd voor Deputaten der Gen. Synode tot de zending, betreffende het financieel beheer der generale kas.

Naar Art. 21 der zendingsorde wordt voor-gesteld voortaan één zendingsorgaan te hebben, met ingang van 1 Januari 1903 en de bezor-ging hiervan op te dragen aan deputaten der Generale Synode tot de zending. Aldus wordt besloten.

Vervolgens rapporteert Dr. Hania namens bovengenoemde Commissie over het groote of algemeene Rapport van Deputaten van de Gen. Synode tot de Zending.

Aan deze Deputaten wordt door de Synode

dank gebracht voor hun veelvuldigen arbeid en zij daarmede gedeechargeerd.

Nog rapporteert Dr. Hania ter zake van eenige vragen door de Prov. Friesland ingediend.

1. „Moeten de gedoopte volwassene Christenen het H. Avondmaal gebruiken, vóórdat het geko-men is tot de instelling van een Kerk, of moeten zij wachten totdat op de plaats hunner inwoning een Kerkraad is opgetreden?“ Deze vraag wordt door de Synode bevestigend be-antwoord.

2. „Moet de doop, door Sadrach bediend, als wettig worden erkend?“ Ook deze vraag beantwoordt de Synode voor sommige gevallen in bevestigenden zin, doch onder zekere nadere bepalingen, opdat alle misverstand in dezen zij uitgesloten.

3. „Op welken naam moeten de onroerende zendingsovereenkomsten op Midden-Java gesteld wor-den?“ De beantwoording van deze vraag wordt voor nader onderzoek opgedragen aan Deputaten der Generale Synode voor de Zending.

Ds. Breukelaar rapporteert over de Keuchenius-school.

In dit uitvoerig rapport komt nit, hoe de toestand der Keuchenius-school de drie laatste jaren is geweest.

Zij is niet achteruitgegaan. Toch is verplaat-sing naar Soerabaja, waar het Petronella-hospitaal is, wel gewenscht.

Over enkele benoemingen en over alles wat met mogelijke verplaatsing samenhangt, worden voorstellen gedaan.

Tot de conclusies behooren o.a.:

1. Goedkeuring van de rekening en verant-worping van Deputaten voor deze school.

2. De wenschelijkheid van de verplaatsing der school uit te spreken, en alles wat daartoe behoort door Deputaten der Gen. Synode voor de zending te laten onderzoeken en desgewenscht te doen uitvoeren.

3. Br. J. Zuidema wordt te Leeraar, waer-nemend-Directeur van de Keuchenius-school.

4. Advies wordt ingewonnen op Java over de vraag, of de benoeming van een Directeur urgent is en zoo ja er naar om te zien.

5. Instructie voor de arbeiders aan de Keu-chenius-school wordt aan de depart. der Gener. Synode voor de Zending opgedragen.

Daarna sluit de Praeses de vergadering, terwijl Dr. van Goor voorgaat in dankzegging.

Maandag 1 September, des avonds.

Vijf en twintigste zitting.

De Praeses laat zingen Ps. 90: 9, leest 1 Petri 5: 1—11, en verzoekt Ds. T. Bos voor te gaan in gebed.

De Praeses deelt mede, dat Br. J. van Gol-verdinge in vervangen door den secundus G. F. W. Hengreen; dat Br. J. Ingwersen niet meer terug kan komen, en ook zijn secundus verbin-derd was. De secundus zal telegraphisch opge-roepen worden. Vooris zijn enkele Broeders nog niet opgekomen, doch komen iets later binnen.

Namens de Synode, en volgens haar besluit van jongstleden Vrijdag, heeft het Moderamen een telegram van gelukwensch gezonden aan H. M. de Koningin met Haar jaardag.

De notulen der zittingen van Vrijdag worden gelezen en met enkele wijzigingen vastgesteld. Voor het pers-rapport wordt — omdat Dr. Hania niet terugkomen kon — Ds. van Lummel uitgenoodigd, aan Ds. van der Munick zijn gewaarleerden bijstand te willen verlenen.

Nog wordt goedgekeurd een voorstel van den praeses, om morgenmiddag een zitting te houden in comité generaal.

Ds. Mulder vervolgt nu zijn rapport — ver-leiden week reeds ten deele uitgebracht — ter zake van het emeritaat van dienaren der Woords c.s. Thans geldt dit rapport het voorstel van Zuid-Holland, om aan deputaten ad examina een instructie te geven voor het door hen in te stellen onderzoek met 't oog op het verlenen van emeritaat.

Overeenkomstig dit voorstel adviseert de com-missie van praedivies tot zulk een instructie, die dan zal inhouden dat deputaten hun stem niet verleen, tenzij zij zich overtuigd hebben:

a. dat er is een aanvraag om emeritaat;

b. dat, indien die aanvraag uitgaat van den dienaar des Woords, er ook is een verklaring van zijn kerkeraad, dat deze daarin bewijlt;

c. dat de reden „onbekwaamheid tot uit-oefening van den dienst“ aanwezig is;

d. dat, is ziekte de oorzaak der onbekwaam-heid, dit uit een verklaring van twee bevoegde deskundigen blijkt;

e. dat de classe de aanvraag gewettigd acht;

f. dat de classe zich heeft vergewist, dat de kerkeraad behoorlijke toezegging van emeritaats-onderhoud heeft gedaan;

g. dat bij de bepaling van het emeritaats-onderhoud gehandeld is naar de besluiten der Generale Synode;

h. dat van een en ander een behoorlijk onderteekend stuk is opgemaakt, waarvan ge-waarmerkt afschrift aan de betrokken kerk en den betrokken dienaar is gegeven.

De voorgedragen conclusies worden unaniem aangenomen.

Ds. Mulder vervolgt nu zijn rapport, ter zake van hetgeen door de Provincien Zeeland, Zuid-Holland en Groningen, is voorgesteld om wij-ting en verbetering te brengen in de thans geldende regeling der Emeritaatsverzorging c.s. De Commissie van praedivies, afschouwen van oordeel, dat tot ingrijpende maatregelen niet terstond kan worden overgegaan, adviseert toch, daartoe de noodige voorbereidende stappen te doen, en wel in de richting van het voorstel van Zuid-Holland, zonder echter dat voorstel, zooals het daar ligt, over te nemen.

Zij draagt dan ook eenige conclusies voor, in hoofdzaak bedoelende, dat deze Synode niet drie, maar vijf Deputaten benoeme voor de generale kas naar Art. XIII D. K., en aan deze Deputaten tevens in last gegeven worde, tegen een volgende Generale Synode een vereenvoudigde regeling te ontwerpen in den geest van het voornam van Zuid-Holland, — en dat ontwerp tijdig genoeg aan de kerken ter kennis-neming toe te zenden.

De besprekingen over deze zaak blijken om-vangrijker dan eerst verwacht werd. Zij zullen morgen voortgezet worden.

Deze zitting wordt, op verzoek van den Praeses, door Br. Hiensch met dankzegging gesloten.

Dinsdag 2 September, des voormiddags.

Zes en twintigste zitting.

Nadat gezongen is Ps. 68: 16 en gelezen Psalm 132, opent de Praeses de zitting met gebed.

De Assessor, Dr. Littooy, neemt terstond het woord om een hartelijk woord te richten tot den Praeses, die dezen dag verjaart. De Synode stemt hierop den bederang aan van Ps. 134: 3, en de Praeses betuigt den Assessor en de Synode zijn dank.

Uit het gehoe Bordes zal verva Br. F. van der vangen is door dat Br. van den en ook zijn sec tegenwoordig zij Een schrijven uit Zwolle ter dienst des Woord gesteld van de deze zaak.

De discussie, praedivies ter z N

er zake van
id ingediend,
Christenen
dat het geko-
en Kerk, of
laats hunner
den?" Deze
vestigend be-
ch bediend,
deze vraag
dige gevallen
ekere nadere
in dezen zij

oeroerende
gesteld wor-
vraag wordt
n Deputaten
ing.
Keuchenius-

uit, hoe laste

is verplaat-

lla-hospitaal

er alles wat
ngt, worden

en verant-
sch. verplaat-
ing. verplaat-
ing. verplaat-

Java over de

seur urgent

an de Keu-

der Gener.

ering, terwijl

g. g.

re. g.

9, leest 1

T. Bos voor

J. van Gol-

undus G. F.

n niet meer

ndus verbin-

de opbreng-

st van den

st zitting te

ort — ver-

ter der Wo-

roost van

an examina-

en in te ver-

leeren

ert de com-

instructie,

en hun steun

g hebben:

rituit;

at van den

verklaring

n bewijst;

id tot uit-

is;

onbekwaam-

bevoegde

stigt acht;

rist, dat de

emritaats-

saluten der

behoorlijk

vaarvan ge-

en kerk en

en unaniem

ort, ter zake

land, Zuid-

id om wij-

de thans

orging ca.

choon van

egelen niet

ieert toch,

stappen te

et voorstel

at voorstel,

usien voor,

Synode niet

de voor de

en, en aan

ven worden

le en ver-

en den geest

— en dat

ter kennis-

lijken om-

zij zullen

van den

ankregging

iddags.

en gelezen

itting met

trond het

dichten tot

De Synode

Ps. 134:3,

de Synode

Uit het gehouden appel blijkt, dat Br. de Bordes zal vervangen worden door zijn secundus, Br. F. van den Brink; dat Br. de Braal vervangen is door zijn secundus Br. H. Kuiper; dat Br. van den Bijl ook niet meer aanwezig is en ook zijn secundus, Br. Steenhuisen, niet kon tegenwoordig zijn.

Een schrijven is ingekomen van Dr. Franssen uit Zwolle ter zake van de opleiding tot den dienst des Woords. Dit schrijven wordt in handen gesteld van de adviseerende commissie voor deze zaak.

De discussie wordt nu heropend over het praedicties ter zake van de Emeritaatsverzekering. Nog voeren het woord Ds. de Geus, Br. Muiswinkel, Ds. van Andel, Ds. Mulder, Ds. Breukelaar en Ds. van Schelven.

De Praeses stelt nu voor, te besluiten:

„De Synode wijst vijf Deputaten aan, die in mandaat ontvangen om, overwegende wat in zake de verzorging van Emeritapredikanten, predikantsweduwen en wezen door de Provinciale Synoden te deze vergadering is gebracht, en ook rekenende met den arbeid in dezen door Groningen en Zuid-Holland vernicht en met het rapport en de conclusien der commissie van advies deser vergadering, aan de volgende Synode een regeling van deze zaak voor te stellen.

Ds. van Andel stelt als amendement voor, tusschen te voegen de woorden: „overeenkomstig de Geref. beginselen“, wijl deze woorden eerst ook in het voorstel van den Praeses instonden en uitdrukking dezer woorden allicht verkeerd kon uitgelegd worden.

Ds. Littooy wenscht liever te lezen: naar de beginselen, in de H. Schrift neergelegd en in art. XIII D. K. beliden.

Na nog enige bespreking komt in stemming het amendement van Andel, dat met meerderheid van stemmen wordt aangenomen. Het amendement-Littooy is hiernede vervallen. Het voorstel zelf wordt nu met algemeene instemming aangenomen.

De Praeses doet der Synode mededeeling van het volgende telegram, dat is ingekomen:

„Hare Majesteit de Koningin, hoogst gevoelig voor heilwenschen van Generale Synode der Gereformeerde kerken in Nederland, draagt mij op, U Hoogstdezelfver oprechten dank over te brengen.“

(w. g.) Adjutant

VAN HOOGSTRAATEN.

Ds. Mulder rapporteert voorts over bijzondere punten betreffende art. XIII.

De commissie stelt voor: De Synode verleent aan de deputaten voor de Generale kas de bevoegdheid, eene aanvraag der provincien om steun te verminderen of te weigeren na gedaan onderzoek.

Deze conclusie wordt zonder stemming aangenomen.

Noord-Holland neemt het punt E.H. 3, terug.

Over het voorstel van Zuid-Holland: De Generale Synode sprekt uit, dat de minima, bedoeld bij art. 77, al. 5 (Synode Middelburg 1896), alleen gelden voor die kerken, die gesteund worden uit de Generale kas, adviseert de commissie, hierop niet in te gaan.

Ook dit punt wordt door de afgevaardigden van Zuid-Holland van de agenda genomen, zoodat de Synode hierover niet behoeft te besluiten.

Nog deelt Ds. Mulder mede, dat er een provincie is, blijkens een schrijven van Ds. Goedbloed, een der Generale Deputaten tot deze zaak, die wel op zich neemt de verzorging harer Ementen enz., maar onder voorwaarde, dat zij niet worde aangeslagen ter ondersteuning der andere provincien.

Omdat over dit punt ook gesproken wordt in het rapport der commissie over de Rekening en Verantwoording der Deputaten, wordt dit nu aan de orde gesteld.

Br. Muiswinkel rapporteert hierover.

De commissie stelt voor Deputaten te dechargeeren met dank voor het nauwkeurige beheer.

Onder de eigendommen deser kas behoort eene obligatie rentende vijf procent. De Commissie wenscht, dat de Synode deze rente verlage op 4 ten honderd.

De Synode zal aan de te benoemen Deputaten in overweging geven, of niet de rente dezer obligatie kan worden verlaagd.

De Synode besluit vervolgens op voorstel der commissie, dat de Provincien zich hebben te houden aan de besluiten der Generale Synode, te deze zake en van dit besluit kennis te geven aan de Provinciale Deputaten voor Art. XIII. Breedvoerig wordt gesproken over de voorwaarden door eene provincie gesteld, omdat indien meerdere provincien dien weg opgingen, het onmogelijk zou worden de zwakkere provincies te steunen.

Resultaat dezer besprekingen is, dat de Synode het volgende besluit neemt:

De Synode draagt aan hare Dep. Art. XIII D. K. op de benoedigde gelden aan te vragen aan alle provincien volgens den vastgestellten rooster.

Aan de orde komt nu een bezwaarschrift van een kerk, rapporteur D. Smilde.

Deze kerk beweert, dat de gemeente haar aandeel in het emeritaatsattractement van haren Dienaar, door classis en provincie bepaald op f. 100, niet kan voldoen.

De Commissie stelt voor: de Synode oordeelt, omdat deze kerk geen gronden aanvoert voor haar protest, niet op het bezwaar in te gaan en voorts den kerkeraad te doen weten, dat hij alsnog heeft te betalen, wat sinds 1 Oct. 1890 den emeritus te weinig is uitgekeerd. Voorts zal aan de Classis en aan de Provincie worden bericht, dat de Synode oordeelt, dat het emeritaatsattractement van dien Dienaar behoort gebracht te worden op het bepaalde door de Middelburgsche Synode en classis van dit besluit aan den Kerkeraad, de Classis en de Provincie en den betrokken emeritus-dienaar kennis worden gegeven.

De bespreking over deze zaak zal morgen worden voortgezet.

Hedenmiddag vergadert de Synode in Comité Generaal.

Woensdag 3 September, des voormiddags.

Acht en twintigste zitting.

De praeses laat zingen Ps. 87: 1, leest Jesaja 62, en gaat voor in het gebed.

De notulen der zittingen van Maandagavond en Dinsdagvoormiddag worden gelezen en goedgekeurd.

Uit de notulen blijkt, dat br. Hiensch, uit de prov. Utrecht, sinds gisteren vervangen is door zijn secundus Hr. A. Fekkink.

Besloten wordt in de acta op te nemen de besluiten, genomen in de besloten zitting van gisterenmiddag.

Deze besluiten betreffen:

1. Een verzoek van den heer R. J. Horstman op Midden-Java tot wederopname in den dienst

der Zending. Besloten is, Br. Horstman weder heropbaar te verklaren tot den dienst des Woords en voorts Deputaten voor de Zending te machtigen, met Br. Horstman eenig accord aan te gaan ten aanzien van zijne school.

2. Eene zaak in de kerk van Beekbergen. De beslissing in deze zaak wordt medegedeeld en zal aan de betrokkenen worden ter kennis gebracht.

De vergadering heropent de discussien, gisteren afgebroken, over de conclusien der commissie van praedicties in zake de verzorging van een emeritusdienaer en de bezwaren, daartegen ingebracht. De conclusien worden eindelijk bij hoofdelijke stemming onveranderd aangenomen.

Ds. Smilde rapporteert nu over een ingekomen schrijven van een predikantsweduwe, zich beklagende over te weinig ontvangen pensioen. Besloten wordt, deze zuster met haar bezwaar te verwijzen naar haren Kerkeraad.

Over een soortgelijk geval wordt gerapporteerd door Br. van Muiswinkel, en geadviseerd, overeenkomstig het verzoek van deze zuster te besluiten. Na eenige bespreking wordt aldus besloten.

Dr. Wagenaar verkrijgt nu het woord om te rapporteeren over de werkzaamheden van Deputaten voor de zending onder de Joden. Dit rapport maakt o.a. melding van den Colportage arbeid van Br. Smit onder de Joden, van financielen steun, aan het zendingswerk onder de Joden geboden.

Deputaten ad hoc vragen:

a. dat in het zendingsorgaan onzer kerken ook een plaats ingeruimd wordt voor mededeelingen c. a. van het zendingswerk onder de Joden;

b. dat de Synode voortaan den arbeid onder de Joden opdrage niet aan Deputaten, maar aan eenige kerk, ter plaatse, waar vele Joden wonen. De commissie adviseert:

1. Deputaten voor hun arbeid dank te betuigen.

Aldus wordt besloten.

2. Op de eerste vraag van Deputaten, betreffende opname hunner mededeelingen in het Zendingorgaan, niet in te gaan. — Na bespreking wordt deze conclusie bij hoofdelijke stemming tegenover een tegenvoorstel aangenomen.

3. Ook de tweede vraag, betreffende overdracht van het werk onder de Joden van een plaatselijke kerk, te beantwoorden in ontkennenden zin, en ook nu drie Deputaten ad hoc te benoemen, die het werk onder de Joden zooveel mogelijk doen in overleg en contract met de kerken op wier terrein zij arbeiden zullen, en voorts een regeling voor het zendingswerk onder de Joden te ontwerpen, ter beoordeeling van de volgende Generale Synode.

Ook deze conclusie lokt tegenspraak uit, doch wordt ten slotte zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Inmiddels heeft Br. H. Vink, als secundus afgevaardigde voor Noord-Holland, zitting genomen ter vervanging van Br. Vermeulen.

Alsnu parze.

Woensdag 3 September, des namiddags.

Negen en twintigste zitting.

De praeses laat zingen den Lofzang van Simeon: 2.

Aan de orde komt nu het rapport over de medische Zending.

Dr. Wagenaar rapporteert: Het hospitaal gaat voorspoedig voorwaarts. Ruime steun werd uit het moederland geboden. Ook werd eene subsidie van f. 3000 van de Regering ontvangen. Het hospitaal werd geopend Maart 1900 met 14 patienten. Sinds de overneming van den arbeid voor het hospitaal door Amsterdam werden twee zusters, Kuiper en Rutgers, uitgezonden. De heer S. D. J. Esser werd eerst voorwaardelijk benoemd tot tweede geneesheer. In Aug. j.l. is hij definitief benoemd en uitgezonden. Bij reparatie van Dr. Scheurer werd Dr. v. d. Leij als waarnemend geneesheer-directeur van het Petronella Hospitaal aangesteld. Eene woning voor den tweede geneesheer werd gebouwd. Ook voor dezen twee den geneesheer is op de begroeting door de regering eene subsidie van f. 3000 gebracht en toegestaan. De subsidie voor geneesmiddelen werd eveneens verhoogd.

De kerkeraad van Amsterdam overwoog de mogelijkheid om den Medischen Dienst te Dijklaarskaats geheel over te nemen.

De regeling van de aanvaarding van het Hospitaal door Amsterdam is intusschen vastgesteld door de Synode.

De commissie adviseert nu a. de vroegere Deputaten met dankzegging te dechargeeren; b. den kerkeraad van Amsterdam te danken voor zijne zorg, aan het Hospitaal besteed, en de vereniging Dr. Scheurers hospitaal geluk te wenschen met den voorspoedigen gang van het hospitaal, en c. de instructies van den eersten en tweeden geneesheer goed te keuren.

Dienovereenkomstig besluit de Synode met eene kleine wijziging in de instructies, door de commissie voorgesteld. Vervolgens brengt Ds. Breukelaar het financieele rapport der zending uit.

Inkomsten waren: 1899 f. 38.425.54 1/2
1900 „ 29.521.66 1/2
1901 „ 27.077.85 1/2
1902 t. 1 Juli „ 12.623.87
Uitgaven waren: 1899 „ 33.264.46
1900 „ 44.174.43
1901 „ 29.370.90
1902 t. 1 Juli „ 16.573.54
Reservekas 31 Dec. 1899 f. 43.101.82
1900 „ 27.563.44
1901 „ 36.181.66 1/2
30 Juni 1902 „ 21.431.98 1/2

In die reserve is begrepen rentelooz voorschot aan Soerabaya ad f. 6.562.75 en een kapitaal met vruchtgebruik bezwaard ad f. 1000. Zuiver in kas dus: f. 13.768.23 1/2.

Uitgaven voor de eerste jaren geraamd op f. 26.000 per jaar.

Raming van inkomsten als volgt per jaar: 1/10 inkomsten zedende Kerken. „ f. 4.550
Opbrengst orgaan „ „ 2.500
Ned. Ger. Zendingsver. „ „ 2.200
Giften en Legaten „ „ 5.250
f. 15.500

Per jaar is dus naar raming ongeveer f. 10.000 meer uit te geven dan te ontvangen.

De commissie hoopt, dat extra collecten de algemeene kas in staat zullen stellen deze uitgaven te bestrijden.

Het rapport eindigt in de volgende conclusies. 1. De Synode betuigt haren dank aan de quaestores en de revisors van de rekening en verantwoording; benoeme de quaestores opnieuw en dechargee de Deputaten ad hoc met goedkeuring hunner rekening;

2. Keure goed de rekening en verantwoording van de huishoudelijke uitgaven van de Deputaten tot de zending;

3. Keure goed de overeenkomst aangegaan met de classe 's Gravenhage, Leiden en Woerden;

4. Keure goed de handelingen der Deputaten betreffende de uitgaven der zendingsorganen;

5. Machtige de Deputaten om f. 2000 aan de kerk van Amsterdam te vergoeden voor het reparatie van Dr. Scheurer en bij zijn eventueelen terugkeer, alsmede voor de uitzending van Dr. Esser aan die kerk subsidie te geven.

6. Besluite uit te keeren f. 1000 aan Rotterdam ter afrekening van de kosten der uitzending van Ds. Ruysenaars;

7. Keure goed de handeling der Deputaten betreffende Ds. D. Huysing;

8. betuige hem haren dank voor zijn arbeid in Indië en berichten aan de Kerken, dat Ds. Huysing in zoo verre hersteld is, dat hij de Kerken weer kan dienen; besluite hem toe te leggen een wachgeld van f. 1000, welk bedrag bij beroeping slechts tot een maximum van f. 600 kan worden uitgekeerd met dien verstande, dat het gezamenlijk bedrag van tractement en wachgeld de f. 1200 niet te boven ga.

Dr. v. Goor stelt een amendement hierop voor om bijaldien Ds. Huysing een beroep ontvaard en daarvoor bedankt om redenen, die de classis, waaronder hij ressorteert, niet wettig oordeelt, het wachgeld te brengen op f. 750. De stemmen staken en zoo is het amendement verworpen.

8. De Synode keure goed de overeenkomst met Hallum, betreffende de leening van Ds. Perra, voor Soerabaya.

9. De Synode sta toe f. 200 voor de zendingsbibliotheek.

10. De Synode machtige de Deputaten een kort overzicht der rekening jaarlijks ter kennis der kerken te brengen, door het zendingsorgaan.

11. De Synode bepale de bijdrage der kerken, die zelf zending drijven, ten behoeve der Alg. Kas op 1/10 der inkomsten; drage Deputaten op het desverreicht uitschrijven van eene extra collecte en machtige hen in geval van nood tot een minimum bedrag van f. 10.000 voorschot te nemen.

12. De Synode drage de Deputaten op de regeling der zaken, die mochten blijken niet geregeld te zijn of welke regeling niet tot de eerstvolgende Synode kan wachten.

Al deze conclusien worden zonder stemming aangenomen, met uitzondering der conclusies 7 en 11, die resp. met 28 tegen 10 en met 22 tegen 15 stemmen werden goedgekeurd.

Voor Soerabaya wordt aangenomen eene subsidie ten bedrage van f. 80 per maand uit te keeren tot 31 Dec. 1902 en zoo noodig die subsidie tot ten hoogste datzelfde bedrag te continueeren.

Rentelooz voorschot ad f. 6000 is aan Soerabaya indertijd verstrekt; de kerk wenscht dit nu als schenking te ontvangen; de Commissie stelt voor dit verzoek niet in te willigen. Evenzeer om niet in te gaan op een verzoek van Soerabaya, dat de Alg. Kas borg zou blijven voor rente en aflossing van eene leening, die Soerabaya ten bedrage van f. 11.000 wenscht aan te gaan om de hypothecaire schuld van f. 10.000 op het kerkgebouw af te lossen.

Overeenkomstig de adviezen der commissie wordt door de Synode zonder hoofdelijke stemming besloten.

De commissie stelt ten slotte voor de zorg voor de plaatsing, bewaring en het beheer van de zendingsbibliotheek, het zendingsarchief en het zendingsmuseum te brengen bij de Gener. Deputaten tot de zending.

Eerst wordt gestemd over het archief; met algemeene stemmen wordt besloten het zendings archief te plaatsen in Amsterdam bij de archief bewaarende kerk.

De bibliotheek en het museum blijven te Kampen. De Deputaten der Gen. Synode tot de Zending hebben ook daarover het bekeer.

Donderdag 4 September, des voormiddags. 11 Derhigte zitting.

De praeses opent de vergadering, laat zingen Ps. 99: 2, leest Psalm 100 en gaat voor in het gebed.

De notulen der vergaderingen van den voorgaanden dag worden gelezen en goedgekeurd.

In de volgende zaken betreffende tucht en geschillen neemt de Synode conclusien, die aan de betrokkenen zullen worden medegedeeld.

a. Bezwaarschrift van br. J. Huizinga, te Zandeweer;

b. Bezwaarschrift van zuster wed. G. Muller te Rotterdam A;

c. Bezwaarschrift van br. K. Wielemaker, te O. en W. Soerburg;

d. Missive van den kerkeraad te Voorschoten;

e. Bezwaarschrift van den kerkeraad te Beveland, over de grensregeling met Velsen;

f. Bezwaarschrift van den kerkeraad van H. I. Ambacht, in zake de grensregeling met Zwijnrecht;

g. Bezwaarschrift van br. Stegeman, over grensregeling tusschen Hardenberg en Litten;

h. Bezwaarschrift van br. J. Swagerman, te 's Gravenhage;

i. Brief uit Kornhorn, Groningen, van W. Witteveen en vier en veertig anderen.

Namiddag 4 September 1902.

Een en dertigste zitting.

De praeses laat zingen Ps. 127: 1.

De bespreking over f. voorg. zitting, wordt voortgezet.

De Synode besluit te benoemen drie Deputaten, die de kerkelijke vergaderingen, indien gewenscht, kunnen dienen van advies.

De Deputaten zullen nader benoemd worden.

Hierop komt opnieuw in behandeling het punt genoemd onder d van dit verslag.

De nieuwe conclusie der commissie wordt aangenomen.

j. Bezwaarschrift van br. J. Kes op Marken (N. Holl.).

k. Bezwaarschrift van br. J. Hermans Jr. te Amsterdam.

l. Vraag van de Prov. Zeeland: hoe te handelen met eene zuster der gemeente, die in het huwelijk getrouwd is met den broeder van haren overleden man?

m. Vraag van de